

Bydgoszcz, dnia 30 marca 2019 roku

prof. dr hab. Maria Murawska
Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego
w Bydgoszczy
Wydział Instrumentalny
Dziedzina sztuki
Dyscyplina artystyczna – sztuki muzyczne

Recenzja pracy doktorskiej mgr Shizuki Okumura

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 28 września 2017 roku, zlecenie podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. 2005 nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2).

Dotyczy:

- Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 25 września 2017 roku w sprawie wszczęcia na wniosek Pani mgr Shizuki Okumura przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej - instrumentalistyka,
- Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 25 września 2017 roku w sprawie wyznaczenia recenzenta.

Do nadesłanego pisma, informującego o wyznaczeniu mojej osoby recenzentem w przewodzie doktorskim mgr Shizuki Okumura, została dołączona kompletna dokumentacja Doktorantki wraz z dziełem artystycznym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 roku.

Podstawowe dane o Kandydatce

W latach 2006 – 2012 Pani Shizuka Okumura odbyła studia w University of Music w Hiroshimie w klasie prof. Miho Shibata oraz prof. Eri Okamoto uzyskując tytuł magistra oraz najlepszego studenta roku dyplomowego. Kontynuowała naukę w Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu w klasie ad. dra Piotra Żuchowskiego, którą ukończyła w roku 2015 otrzymując dyplom z wyróżnieniem. Jest laureatką szeregu konkursów m. in.:

- XXIX Konkursu Pianistycznego w Hiroszynie (nagroda specjalna),
- Piano Audition of Japan Piano Teachers Association w Tokio (nagrody specjalne),
- w 2008 roku Chopin Piano Competition in Asia (półfinał) oraz XVI Kobe International Piano Competition (finał oraz nagrody specjalne),
- w roku 2014 XII Międzynarodowego Konkursu Muzycznego "Luigi Zanucoli" w Sogliano al Rubicone we Włoszech w kategorii solistów (IV miejsce) oraz w kategorii kameralnej (II miejsce),
- III Międzynarodowego Konkursu „Halina Czerny – Stefańska in memoriam”.

Uczestniczyła w mistrzowskich kursach pianistycznych prowadzonych przez Elenę Kushnerową, Jacques'a Rouvier, Philippe'a Giusiano, Bruno Canino i Dang Thai Sona. Promuje muzykę Chopina w Japonii. Jest dwukrotną stypendystką Rządu RP oraz „Hiroshima Peace Creation Foundation”.

Pracuje w charakterze nauczyciela gry na fortepianie oraz nauczyciela języka japońskiego.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pani Shizuki Okumura pt. *Cykle Preludiów op. 28 Fryderyka Chopina oraz op. 11 Aleksandra Skriabina. Podobieństwa, analogie, inspiracje*. obejmuje dzieło artystyczne w postaci nagrania na dwóch płytach CD oraz jego opis.

Doktorantka postawiła sobie niezwykle ambitne i trudne zadanie. Zmierzenie się z dwoma cyklami, będącymi wybitnymi dziełami literatury fortepianowej, stanowiącymi z jednej strony dramaturgiczną całość, z drugiej zaś, zbiór pojedynczych, często kontrastujących ogniw, wymaga od pianisty wysokich umiejętności.

24 preludia op. 28 Fryderyka Chopina

Pani Shizuka Okumura przedstawiła w nagraniu spójną koncepcję cyklu.

Otwierające całość *Preludium C- dur* zostało ukształtowane przez pianistkę, zgodnie z zamierzeniem kompozytora, jako ciąg narastających dynamicznie motywów. Następujące po nim mroczne ogniwo cyklu w tonacji a – moll brzmi niezwykle naturalnie dzięki logicznemu skonstruowaniu poszczególnych fraz. Pianistka uniknęła tu jakiegokolwiek przesady. *Preludium G – dur*, wykonane w stosunkowo umiarkowanym tempie, zwraca uwagę wyrazistością artykulacji w partii lewej ręki. W kolejnym ogniwie cyklu w tonacji e – moll, zagranym w żywym tempie, Doktorantce udało się poprzez finezyjne różnice dynamiczne oddać pesymistyczne treści zawarte w utworze. Figuracyjne *Preludium D – dur*

zostało wykonane jako potoczysta melodia, z giętkością i swoistym wdziękiem. Refleksyjny charakter kolejnej części cyklu został uzyskany dzięki plastycznie poprowadzonej, kantylenowej partii lewej ręki. Po powściągliwej w zakresie ekspresji interpretacji *Preludium A* – dur kolejna miniatura w tonacji fis – moll, zabrzmiała bardzo naturalnie, z zachowaniem dynamicznych wskazań kompozytora. Podniosły charakter *Preludium E* – dur pianistka wyraziście skonstrastowała z figuracjami następnego ogniwa cyklu. W powstrzymanym w zakresie tempa *Preludium cis* – udało się Doktorantce uzyskać dużą przejrzystość artykulacji. Następne ogniwo cyklu w tonacji H – dur, podobnie jak w przypadku *Preludium A* – dur, cechuje prostota muzycznej wypowiedzi. W kolejnej miniaturze w tonacji fis – moll udało się p. Shizuce Okumura zawrzeć ładunek dramatyizmu poprzez nasycone brzmienie oraz konsekwentnie wyprowadzoną główną linię melodyczną w partii prawej ręki. Potoczysta narracja *Preludium Fis* – dur poprzedza dynamiczną interpretację *Preludium es* – moll. Kolejna część cyklu w tonacji Des – dur, utrzymana w jasnym kolorycie w częściach skrajnych, ujmuje naturalnym frazowaniem i pięknym brzmieniem głównej linii melodycznej. Z dramatycznym *Preludium b* – moll bardzo wyraziście kontrastuje ciepłe brzmienie kantyleny w *Preludium As* – dur. Pełnię ekspresji kolejnego ogniwa cyklu pianistka osiągnęła dzięki logicznemu ukształtowaniu dynamiki. Śpiewnie brzmiące *Preludium Es* – dur poprzedza przejmujące w charakterze *Preludium c* – moll, którego ekspresję pianistka uzyskała dzięki ciekawemu rozplanowaniu napięć. W kolejnej miniaturze w tonacji B – dur zwraca uwagę potoczystość narracji. Epatującym energią *Preludium g* – moll pianistka przeciwstawiła *Preludium F* – dur, nadając mu jasne brzmienie oraz giętkość frazowania. Całość cyklu *Preludiów op. 28* zamyka pełna dramatyizmu interpretacja *Preludium d* – moll.

Wykonanie całości cyklu potwierdza wysokie umiejętności pianistyczne pani Shizuki Okumura. Doktorantka dysponuje środkami wykonawczymi, które pozwalają jej oddać bogactwo ekspresji oraz całą barwność chopinowskich miniatur. Pianistce udało się zbudować w przekonujący sposób dramatyizm cyklu z zachowaniem różnorodności charakteru poszczególnych jego ogniw, który stanowi istotę tego jedyne w swoim rodzaju dzieła w literaturze fortepianowej.

24 preludia op. 11 Aleksandra Skriabina

Cykl ten wydaje się być bliższy predyspozycjom wykonawczym Doktorantki. Od pierwszych taktów słyhać ekspresję charakterystyczną dla rosyjskiego kompozytora, swobodę kształtowania frazy, piękny dźwięk instrumentu.

Pierwsze *Preludium* Doktorantka wykonuje z dużą swobodą, stosując umiejętnie *tempo rubato*. W kolejnej, przejmującej w wyrazie części cyklu pianistka bardzo wyraziście kształtuje polifoniczne przebiegi. Z wirtuozowskim rozmachem wykonane trzecie *Preludium* poprzedza wolną część łańcucha miniatur, z bardzo pięknie wyprowadzoną partią lewej ręki. Swobodnie ukształtowana w zakresie agogiki następna część cyklu znalazła w interpretacji Doktorantki głęboki sens oparty o wyważone brzmienie instrumentu. Bardzo trafnie przekazana ekspresja polegająca na ciągłym narastaniu dynamiki dramatycznego *Preludium* nr 6, kontrastuje w interpretacji mgr Shizuki Okumura z delikatnym brzmieniem początkowych taktów kolejnego ogniwa cyklu. Pianistka zaprezentowała tu duże możliwości w zakresie kolorystyki brzmieniowej. W kolejnym utworze w tonacji fis – moll słyhać wyraziście zmiany harmoniczne stanowiące ważny element konstrukcyjny. Bardzo nastrojowe *Preludium* E – dur poprzedza kolejną miniaturę, interesująco zinterpretowaną w zakresie agogiki. W jedenastym ogniwie cyklu po raz kolejny Doktorantka podkreśla pierwiastek wirtuozowski kompozycji. Bardzo ciekawie brzmi wycofane w zakresie dynamiki *Preludium* gis – moll. W kolejnej, utrzymanej w wolnym tempie części cyklu ujmuje naturalność narracji. Dramatyczny wyraz *Preludium* nr 14, bardzo umiejętnie ukształtowany przez pianistkę, kontrastuje z melancholijną w charakterze miniaturą, wykonaną przez Doktorantkę z dbałością o detale dynamiczne. W *Preludium* b – moll pianistce udało się stworzyć przejmujący nastrój. Dużo wdzięku, dzięki elastycznemu przebiegowi w czasie, posiada 17-ta część cyklu. Dramatyzm i wirtuozeria w pełnym niepokoju *Preludium* f – moll został osiągnięty przez Doktorantkę poprzez agogiczne uformowanie przebiegu muzycznego. W kolejnym utworze pianistka elastycznie traktując akompaniament w partii lewej ręki stworzyła znakomitą bazę dla pełnej ekspresji linii melodycznej w partii prawej ręki. Charakter *Appassionato* w *Preludium* nr 20 Doktorantka uzyskała poprzez giętkość frazowania w połączeniu z dużym natężeniem dźwięku. Ostatnie cztery *Preludia* to mozaika nastrojów: improwizacyjność 21 – ego ogniwa cyklu, refleksyjność następnego, śpiewność 23 – go i wreszcie dramatyzm ostatniej części. Doktorantka zademonstrowała tu znakomite rozumienie skriabinowskiej ekspresji.

Różnorodne w charakterze *Preludia* Skriabina znalazły w wykonaniu Pani Shizuki Okumura pełnię barw oraz bogactwo nastrojów. Pianistka potwierdziła swój profesjonalizm, a w sposób szczególny, wrażliwość na brzmienie fortepianu i umiejętność jego kształtowania.

Opis dzieła artystycznego zawiera historię preludiów (preludia przedchopinowskie), charakterystykę *Preludiów* Chopina oraz *Preludiów* Skriabina i perspektywę porównawczą obu cykli. Autorka poddaje wnikliwej analizie poszczególne ogniwa w zakresie wyróżnionych kategorii: formy poszczególnych preludiów jak i formy całego cyklu, melodyki, harmonii, rytmu, tonacji a także techniki pianistycznej.

Historyczne ujęcie formy preludiów, przedstawione przez autorkę w sposób esencjonalny, pozwala ujrzeć *Preludia* Chopina oraz Skriabina jako rewolucyjne w rozwoju gatunku.

Zamieszczone w opisie zestawienia dat powstania poszczególnych utworów oraz podanie w formie tabelarycznej danych dotyczących metrum, tempa oraz liczby taktów w kolejnych ogniwach cykli czynią proces analizy bardzo przejrzystym.

Niezwykle istotny rozdział opisu dzieła artystycznego, zawierający analizę porównawczą kolejnych par preludiów, dowodzi dogłębności spojrzenia Doktorantki na zagadnienia pianistyczne.

Pani Shizuka Okumura wykorzystała w bibliografii liczne pozycje anglojęzyczne. Zabrakło jednak dzieła Mieczysława Tomaszewskiego *Chopin. Człowiek, dzieło, rezonans*, fundamentalnego dla wszelkich rozważań na temat twórczości Fryderyka Chopina, które zostało przetłumaczone na język angielski.

Wyjaśnienia wymagałoby również podanie przez Doktorantkę informacji dotyczącej daty 1 lutego 1810 roku jako daty urodzin polskiego kompozytora. W komentarzu na stronie Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina, na który powołuje się Doktorantka, wielokrotnie przywoływana jest data 1 marca.

Dokonując podsumowania całości opisu dzieła artystycznego autorstwa p. Shizuki Okumura należy stwierdzić jego znaczącą wartość poznawczą. Komentarz Doktorantki świadczy o wnikliwości spojrzenia na szeroko pojętą problematykę pianistyczną, wiążącą się z wykonaniem dwóch jakże znaczących w literaturze muzycznej cykli instrumentalnych i stanowiąc może podstawę oraz inspirację dla dalszych badań w tym zakresie.

Konkluzja

Praca doktorska Pani Shizuki Okumura pt. *Cykle Preludiów op. 28 Fryderyka Chopina oraz op. 11 Aleksandra Skriabina. Podobieństwa, analogie, inspiracje* jest niezwykle cenna ze względu na podjętą tematykę. Połączenie dogłębnej wiedzy na temat dwóch niezwykle ważnych w literaturze fortepianowej dzieł cyklicznych z wysokim poziomem umiejętności pianistycznych Doktorantki przyniosły w efekcie pracę wielowymiarową, o szczególnym znaczeniu w kontekście pianistyki. Pianistka dowiodła swoich kompetencji do prowadzenia samodzielnej działalności artystycznej. Przygotowała dzieło oryginalne, wnoszące znaczący wkład do dyscypliny sztuk muzycznych.

Pani mgr Shizuka Okumura rozwiązała założone w pracy doktorskiej zagadnienie artystyczne i spełniła wymagania art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku.

Stawiam wniosek o przyjęcie pracy doktorskiej.

prof. dr hab. Maria Murawska

